ECLI:LV:AT:2018:1214.11089188915.7.L

Lieta Nr. 11089188915, SKK-714/2018
Krimināllietu departaments

**Latvijas Republikas Senāts**
**LĒMUMS**
Rīgā 2018.gada 14.decembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Anita Nusberga, Voldemārs Čiževskis, Pēteris Opincāns

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /pers. D/ aizstāves Petras Janules kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 6.septembra lēmumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2018.gada 13.marta spriedumu /pers. D/, personas kods /personas kods/, atzīts par vainīgu Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 8 gadiem un ar probācijas uzraudzību uz 3 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 51.pantu galīgais sods /pers. D/ noteikts brīvības atņemšana uz 8 gadiem 10 dienām un probācijas uzraudzība uz 3 gadiem.

No /pers. D//pers. F/ labā piedzīta morālā kaitējuma kompensācija 500 *euro*.

No /pers. D/ valsts labā piedzīta Juridiskās palīdzības administrācijas izmaksātā kompensācija 900 *euro*.

[2] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2018.gada 13.marta spriedumu /pers. D/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas par to, ka viņš 2015.gada 8.oktobrī ap pulksten 20.00 tīši nodarīja /pers. G/ smagu miesas bojājumu, kas vainīgā neuzmanības dēļ bija par iemeslu cietušā nāvei.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 6.septembra lēmumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /pers. D/ un viņa aizstāves P. Janules apelācijas sūdzībām, pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

No /pers. D/ valsts labā piedzīti 116,79 *euro* par advokāta sniegto juridisko palīdzību apelācijas instances tiesā.

[4] Par Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 6.septembra lēmumu apsūdzētā /pers. D/ aizstāve P. Janule iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūdz izskatīt lietu mutvārdu procesā un atcelt Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 6.septembra lēmumu, un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[4.1] Apsūdzētā /pers. D/ aizstāve P. Janule kasācijas sūdzībā norāda, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir nepareizs. Aizstāves P. Janules ieskatā, lietā nav pierādījumu, ka /pers. D/ savstarpēja strīda laikā, naidīgu jūtu vadīts, iesita cietušajam ne mazāk kā divas reizes pa vēderu un, kad cietušais nokrita uz zemes, ne mazāk kā divas reizes iespēra cietušajam pa galvu, kā rezultātā 2015.gada 13.oktobrī iestājās cietušā nāve.

Apsūdzētā /pers. D/ aizstāve kasācijas sūdzībā pauž viedokli, ka cietušās /pers. I/ un /pers. F/, liecinieki /pers. K/, /pers. L/, /pers. M/ un /pers. N/ nav bijuši noziedzīga nodarījuma aculiecinieki. Liecinieku liecības atšķiras un izriet no citu personu atstāstījumiem. Tiesa pamatojusies uz apsūdzētā /pers. D/ sākotnējām liecībām, un apsūdzētā /pers. D/ liecību maiņu tiesa uztvērusi kā vēlēšanos izvairīties no krimināatbildības un soda, neņemot vērā, ka /pers. D/ ir narkomāns, analfabēts un viegli ietekmējama persona. Tādējādi, aizstāves P. Janules ieskatā, ir pārkāpti Kriminālprocesa likuma 19.panta otrās daļas nosacījumi, ka personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību nav jāpierāda savs nevainīgums. Turklāt apelācijas instances tiesa pārkāpusi arī Kriminālprocesa likuma 124.panta piektās daļas nosacījumus, neizslēdzot saprātīgas šaubas par apsūdzētā /pers. D/ vainu.

[4.2] Apelācijas instances tiesa, piedzenot procesuālos izdevumus par aizstāvja juridisko palīdzību, nav ņēmusi vērā, ka saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 83.panta pirmās daļas 5.punktu aizstāvja piedalīšanās ir obligāta kriminālprocesā, ja tiesības uz aizstāvību ir analfabētam vai personai ar tik zemu izglītības līmeni, ka tā nevar pilnvērtīgi izmantot savas procesuālās tiesības. Savukārt Kriminālprocesa likuma 85.panta pirmās daļas 2.punkts paredz šādu personu atbrīvot no samaksas par aizstāvja palīdzību.

Apsūdzētā /pers. D/ aizstāve P. Janule norāda, ka apelācijas instances tiesas sēdē lūgusi atbrīvot apsūdzēto /pers. D/ no samaksas par aizstāvja palīdzību, ņemot vērā iesniegto dokumentu, kas apliecina, ka /pers. D/ mācījies palīgskolā un izstājies no 2. klases. Turklāt no lietas materiāliem redzams, ka /pers. D/ neprot rakstīt un lasīt.

[4.3] Aizstāves P. Janules ieskatā, apelācijas instances tiesā ir pārkāpts Satversmes 92.pantā noteiktais, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā, Kriminālprocesa likuma 15.pantā noteiktais, ka ikvienam ir tiesības uz lietas izskatīšanu taisnīgā, objektīvā un neatkarīgā tiesā.

**Motīvu daļa**

[5] Kasācijas instances tiesa atzīst, ka apsūdzētā /pers. D/ aizstāves P. Janules lūgums par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā ir noraidāms.

No Krimināprocesa likuma 583.panta otrās daļas nosacījumiem izriet, ka lietas izskatīšanu rakstveida procesā nosaka, ja iespējams pieņemt lēmumu pēc lietā esošajiem materiāliem. Lietas izskatīšanu tiesas sēdē nosaka, ja nepieciešami papildu paskaidrojumi no personām, kurām ir tiesības piedalīties procesā, vai, pēc Augstākās tiesas ieskata, attiecīgajai lietai var būt īpaša nozīme likuma normu interpretēšanā.

Kasācijas instances tiesa uzskata, ka konkrētajā lietā ir iespējams pieņemt lēmumu pēc lietā esošajiem materiāliem, jo papildu paskaidrojumi no personām, kurām ir tiesības piedalīties procesā, nav nepieciešami un konkrētajai lietai nav īpašas nozīmes likuma normu interpretēšanā.

[6] Kasācijas instances tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 6.septembra lēmums atceļams daļā par procesuālo izdevumu piedziņu no apsūdzētā /pers. D/ par advokāta sniegto juridisko palīdzību apelācijas instances tiesā, bet pārējā daļā lēmums atstājams negrozīts.

[7] Krimināprocesa likuma 511.panta otrā daļa noteic, ka tiesas nolēmumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Atbilstoši Krimināprocesa likuma 512.panta pirmajai daļai tiesa, taisot spriedumu, pamatojas uz materiālo un procesuālo tiesību normām.

[8] Saskaņā ar Krimināprocesa likuma 83.panta pirmās daļas 5.punktu aizstāvja piedalīšanās ir obligāta krimināprocesā, ja tiesības uz aizstāvību ir analfabētam vai personai ar tik zemu izglītības līmeni, ka tā nevar pilnvērtīgi izmantot savas procesuālās tiesības.

Savukārt Krimināprocesa likuma 85.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka tiesības uz atbrīvošanu no samaksas par aizstāvja palīdzību, kas tādā gadījumā tiek segta no valsts budžeta līdzekļiem, ir personai, kurai piedalīšanās krimināprocesā saskaņā ar šā likuma 83.panta pirmo daļu ir obligāta.

Krimināprocesa likuma 85.panta otrā daļa noteic, ka lēmumu par aizstāvja palīdzības apmaksāšanu no valsts līdzekļiem pieņem izmeklēšanas tiesnesis pirmstiesas procesā vai tiesa iztiesāšanā.

Apelācijas instances tiesas sēdē apsūdzētā /pers. D/ aizstāve P. Janule iesniedza 2018.gada 29.maijā izsniegto arhīva izziņu par to, ka Rīgas 1. speciālās internātpamatskolas - attīstības centra administrācija, pamatojoties uz skolas arhīva materiāliem, apliecina, ka /pers. D/ (dzimis /datums/) /datums/iestājās Rīgas 1. palīgskolā (šobrīd Rīgas 1. speciālā internātpamatskola - attīstības centrs) 1. klasē. Mācījās šajā skolā līdz /datums/. Izstājās no 2. klases *(2.sējuma 156. lapa).*

Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesai bija pamats atbrīvot apsūdzēto /pers. D/ no samaksas par aizstāvja palīdzību, nosakot, ka samaksa par aizstāvja palīdzību tiek segta no valsts līdzekļiem.

[9] Kasācijas instances tiesa atzīst, ka konkrētajā lietā, nolemjot piedzīt no apsūdzētā /pers. D/ procesuālos izdevumus 116,79 *euro* valsts labā par aizstāvja sniegto juridisko palīdzību, apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi Krimināprocesa likuma 85.panta pirmās daļas 2.punktu, un šāds pārkāpums atzīstams par Krimināprocesa likuma būtisku pārkāpumu Krimināprocesa likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma daļā par procesuālo izdevumu piedziņu.

[10] Kasācijas instances tiesa atzīst par nepamatotu apsūdzētā /pers. D/ aizstāves P. Janules norādi kasācijas sūdzībā, ka lietā nav pierādījumu par to, ka /pers. D/ savstarpēja strīda laikā, naidīgu jūtu vadīts, iesita cietušajam ne mazāk kā divas reizes pa vēderu un, kad cietušais nokrita uz zemes, ne mazāk kā divas reizes iespēra cietušajam pa galvu, kā rezultātā 2015.gada 13.oktobrī iestājās cietušā nāve.

[11] Kasācijas instances tiesa konstatē, ka apelācijas instances tiesas lēmums daļā par /pers. D/ vainīgumu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas atbilst Krimināprocesa likuma 564.panta prasībām.

Tiesas nolēmumā izvērtēti lietā iegūtie un pārbaudītie pierādījumi, tiesas atzinumi pamatoti ar šiem pierādījumiem. Pierādījumi vērtēti to kopumā un savstarpējā sakarībā. Apelācijas instances tiesa atzinusi iegūtos pierādījumus par attiecināmiem, pieļaujamiem, ticamiem un pietiekamiem /pers. D/ vainīguma konstatēšanai.

[11.1] Kasācijas instances tiesa nekonstatē Krimināprocesa likuma normu prasību pārkāpumus pierādījumu vērtēšanā apelācijas instances tiesā, kas varētu būt par pamatu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai par /pers. D/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas.

[11.2] Judikatūrā jau iepriekš ir izteikta atziņa, ka pierādījumu ticamības jēdziens un novērtēšanas prasības ir noteiktas Krimināprocesa likuma 128.pantā, taču izvēle, kuriem pierādījumiem ticēt, bet kuriem nē, ir tās tiesas kompetencē, kas izspriež lietu pēc būtības. Arī jautājums par to, vai lietā esošie pierādījumi ir vai nav pietiekami apsūdzētā vainīguma konstatēšanai, ir būtības jautājums, kas kasācijas kārtībā nav pārbaudāms. Pierādījumu pietiekamības kritērijs ir saprātīgu šaubu esamība vai neesamība par apsūdzētā vainīgumu, kuru izvērtēšana tāpat ir tās tiesas kompetencē, kas izskata lietu pēc būtības (*Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 3.jūlija lēmums lietā Nr. SKK-333/2013 (15890002407)*).

Pārkāpumus pierādījumu novērtēšanā kasācijas instances tiesa nekonstatē. Pierādījumi vērtēti atbilstoši Krimināprocesa likuma 123.-137.panta prasībām. Savukārt aizstāves P. Janules nepiekrišana apelācijas instances tiesas argumentiem nav pamats tiesas sprieduma atcelšanai vai grozīšanai.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Krimināprocesa likuma 585., 587.pantu, tiesa

**nolēma:**

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 6.septembra lēmumu daļā par procesuālo izdevumu 116,79 *euro* piedziņu valsts labā no apsūdzētā /pers. D/ un šajā daļā krimināprocesu izbeigt.

Pārējā daļā tiesas lēmumu atstāt negrozītu.

Lēmums nav pārsūdzams.